

നോമ്പ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് (രണ്ട്)

ക്ഷമയുടെ മഹത്വവും ശ്രേഷ്ഠതയുമാണ് നാം പറഞ്ഞത്.

عن الحكم بن عمير قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الصبر والاحتساب هن عتق الرقاب ويدخل الله صاحبهن الجنة بغير حساب بالطبراني في معجمه الكبير.

ക്ഷമ ഏറ്റവും നന്നായിക്കൈകൊള്ളുകയും മറ്റുകെ പിടിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട മൂന്നു പ്രധാന സന്ദർഭങ്ങളാണ് ഇനി മനസ്സിലാക്കാനുള്ളത്. ഒന്ന്, അസ്സബ്റു അനിൽ മഹ്റൂർ: അല്ലാഹുവിലക്കിയകാര്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാൻ ക്ഷമ കാണിക്കുക. ഇതാണ് ഏറ്റവും ഉന്നതമായ ക്ഷമ. ഇമാം അലി(റ) പറയുന്നു:

«الصبر ثلاث فصبر على المصيبة وصبر على الطاعة وصبر عن المعصية. فمن صبر على المصيبة حتى يردها بحسن عزائها كتب الله له ثلاث مئة درجة بين الدرجة إلى الدرجة كما بين السماء والأرض. ومن صبر على الطاعة كتب الله له ست مائة درجة ما بين الدرجة إلى الدرجة كما بين تخوم الأرض إلى منتهى العرش. ومن صبر عن المعصية كتب الله له تسع مائة درجة ما بين الدرجة إلى الدرجة كما بين تخوم الأرض إلى منتهى العرش مرتين»

ഇത് തിരുവചനമായി ഉദ്ധരിച്ച പണ്ഡിതന്മാരുമുണ്ട് (ഇബ്നു അബി ദുന്യാ - കിതാബുസ്സബ്റു). എന്നാൽചിലർ ഇതിന്റെസീകാര്യതയിൽസംശയം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു (ഉദാ,ഇബ്നുൽഖയ്യിം). എന്തുകൊണ്ടാണ്തെറ്റുചെയ്യാതിരിക്കുന്നത് ഏറ്റവും വലിയ ക്ഷമയായി മാറുന്നത്? സാധാരണ ഒരാൾ ഒരുതെറ്റിൽ നിന്ന് മാറി നിൽക്കണമെങ്കിൽ നാല്ശക്തികളോട് പോരാടേണ്ടതുണ്ട്: ദുന്യാവ്, ശൈത്യാൻ, ശരീരം, ദേഹേച്ഛ. അതുകൊണ്ട് തെറ്റുകളിൽ നിന്ന് മാറിനിൽക്കാൻ കാണിക്കുന്നതാണ് ഏറ്റവും വലിയ ക്ഷമ.

فقد وجد في رسالة عمر بن الخطاب رضي الله عنه إلى أبي موسى الأشعري عليك بالصبر واعلم أن الصبر صبران أحدهما أفضل من الآخر الصبر في المصيبات حسن وأفضل منه الصبر عما حرم الله تعالى.

രണ്ട്, അസ്സബ്റു അലൽ മഅ്മൂർ; അല്ലാഹു കൽപിച്ച കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ ക്ഷമ കാണിക്കുക. മുറപ്രകാരം നിസ്കാരം നോമ്പ് മറ്റു ആരാധനകൾ ചെയ്തു വീട്ടാൻ നല്ല ക്ഷമ ആവശ്യമാണല്ലോ. ഹുദ് 11 ഇതിലേക്ക് സൂചന നൽകുന്നുണ്ട് (സബറു വഅമിലുസ്സാലി ഹാതി). ഒരാൾ സൽക്കർമ്മം ചെയ്യുമ്പോൾ മൂന്നു സന്ദർഭങ്ങളിൽ ക്ഷമിക്കണമെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പഠിപ്പിക്കുന്നു. അതിന്റെ മുമ്പും അത് ചെയ്ത് കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴും പിമ്പും (ഖുതുൽഖുലൂബ്). അതിന് ഒരുങ്ങലും നിയുത്ത് നന്നാക്കലുമാണ്സൽക്കർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിന്റെ മുമ്പ് കാണിക്കേണ്ട ക്ഷമ. നന്നായിചെയ്തു വീട്ടുന്നത് ചെയ്യുമ്പോഴുള്ള ക്ഷമ. ചെയ്തു കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം അത് എടുത്തു പറയുകയോ മറ്റുള്ളവരെ അറിയിക്കുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുന്നത് കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷമുള്ള ക്ഷമ.

മുൻഅസ്സബ്റു അലൽ മഖ്ദൂർ: അല്ലാഹു നമുക്ക് വിധിച്ച വിപത്തുകളുടെമേൽ ക്ഷമിക്കുക. പൊതുവെ ക്ഷമിക്കുക എന്ന് പറയുമ്പോൾ നമ്മുടെ മനസ്സിലേക്ക്ഓടിവരുന്നത് ഇപ്പറഞ്ഞ ക്ഷമയാണ്. ഇത്തരക്കാരുടെ പ്രതിഫലം നോക്കുക:

നോമ്പ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് (രണ്ടു)

عَنْ سَحْبَرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ ابْتُلِيَ فَصَبَرَ، وَأُعْطِيَ فَشَكَرَ، وَظَلِمَ فَعَفَرَ، وَظَلَمَ فَاسْتَعْفَرَ، قِيلَ: مَا لَهُ . قَالَ: أَوْلَيْتَ لَهُمُ الْأَمْنَ وَهُمْ مُهْتَدُونَ " (شعب الایمان) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: قَلْبٌ شَاكِرٌ، وَلِسَانٌ ذَاكِرٌ، وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرٌ، وَزَوْجَةٌ لَا تَبْغِيهِ خَوْناً فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالَهُ " (شعب الایمان) عَنِ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجِبْتُ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهَ وَشَكَرَ وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ اخْتَسَبَ وَصَبَرَ الْمُؤْمِنُ يُوجِرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِي اللَّقْمَةِ يَرْفَعُهَا إِلَى فِيهِ (احمد)

അല്ലാഹു കണക്കാക്കിയ ഇത്തരം ക്ഷമിക്കേണ്ട വിപത്തുകൾ പലതരത്തിലാകാം. ഉദാഹരണത്തിന് ഉറ്റവരെ നഷ്ടപ്പെടുകയോ അവർ മരണപ്പെടുകയോ ചെയ്യുക. യഅ്വൂബ് നബി(അ)ക്ക് സംഭവിച്ചത് ഇതാണല്ലോ.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَا لِعِبْدِي إِذَا قَبِضْتُ صَفِيَّةً مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا فَصَبَرَ , وَاحْتَسَبَ جَزَاءً إِلَّا الْجَنَّةَ " (بخاري) عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ -صلى الله عليه وسلم- فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ إِحْدَى بَنَاتِهِ تَدْعُوهُ وَتُخْبِرُهُ أَنَّ صَبِيًّا لَهَا - أَوْ ابْنًا لَهَا - فِي الْمَوْتِ فَقَالَ لِلرَّسُولِ « ارْجِعْ إِلَيْهَا فَأَخْبِرْهَا إِنَّ لِلَّهِ مَا أَحَدٌ وَلَهُ مَا أُعْطِيَ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى فَمُرْهَا فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ » فَعَادَ الرَّسُولُ فَقَالَ إِنَّهَا قَدْ أَفْسَمَتْ لَنَا تَيْنَهَا. قَالَ فَقَامَ النَّبِيُّ -صلى الله عليه وسلم- وَقَامَ مَعَهُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَانْطَلَقَتْ مَعَهُمْ فَرَفِعَ إِلَيْهِ الصَّبِيُّ وَنَفْسُهُ تَقَعِّعُ كَأَنَّهَا فِي شِنَّةٍ فَفَاصَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ « هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرَّحْمَاءَ » (متفق عليه) عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا مَاتَ وَلَدٌ أَلْعَبِدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلَائِكَتِهِ قَبِضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقُولُ قَبِضْتُمْ ثَمَرَةَ فَوَادِهِ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ عَبْدِي فَيَقُولُونَ حَمْدَكَ وَاسْتَرْجَعَ فَيَقُولُ اللَّهُ ابْنُوا لِعِبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ (ترمذي)

മാനവ്യാധികൾ കൊണ്ട് കഷ്ടപ്പെടുക.

عن عائشة رضي الله عنها: أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ - صلى الله عليه وسلم - عَنِ الطَّاعُونَ، فَأَخْبَرَهَا أَنَّهُ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مَنْ يَشَاءُ ، فَجَعَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ، فَلَيْسَ مِنْ عَبِيدِ يَقَعُ فِي الطَّاعُونَ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَصِيْبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الشَّهِيدِ . رواه البخاري.

عن عمران أبي بكر قال : حدثني عطاء بن أبي رباح قال : قال لي ابن عباس : ألا أريك امرأة من أهل الجنة ؟ قلت : بلى قال : هذه المرأة السوداء ، أتت النبي صلى الله عليه وسلم فقالت : إني أصرع ، وإني أتكشف ، فادع الله لي فقال : « إن صبرت فلك الجنة ، وإن شئت دعوت الله أن يعافيك » قالت : إني أتكشف ، فادع الله أن لا أنكشف فدعا لها (بخاري)

നോമ്പ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് (രണ്ട്)

അംഗവൈകല്യമോ അംഗക്ഷതമോ സംഭവിക്കുക.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ إِذَا ابْتُلِيَ عَبْدِي بِحَيْبَتِيهِ ثُمَّ صَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ يُرِيدُ عَيْنِيهِ (بخاري) الحبيبتان هما العينان.

അരക്ഷിതാവസ്ഥ, ദാരിദ്ര്യം, കൂട്ടമരണം, കലാപം, വിലക്കയറ്റം.

وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ (البقرة) وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (البقرة) عن عصمة بن أبي حكيم قال : بكى رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم ، فقيل : يا رسول الله ما أبكاك ؟ قال : « ذكرت آخر أمتي وما يلقون من البلاء ، فالصابر منهم يجيء يوم القيامة وله أجر شهيدين » (ابن ابي الدنيا) عن عمر قال : غلا السعر بالمدينة فاشتد الجهد فقال رسول الله : « اصبروا وأبشروا ، فإني قد باركت على صاعكم ومدكم ، فكلوا ولا تفرقوا فإن طعام الواحد يكفي الاثنين ، وطعام الاثنين يكفي الأربعة ، وطعام الأربعة يكفي الخمسة والستة ، وإن البركة في الجماعة (مسند البزار)

ഇത്തരം പരീക്ഷണങ്ങൾ ഭൗതികജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കി (ബലദ് 4) പൊറുതികേട്കാണിക്കാതെ സഹനം പാലിക്കുകയാണ് വിശ്വാസിയെ സഹായിക്കുന്നത്. വെമ്പലുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം പ്രത്യേകിച്ച് കാര്യമൊന്നുമില്ലല്ലോ.

لا تجزعن إذا دهتك مصيبة
أن الصبور ثوابه ضعفان
فإذا ابتليت بنكبة فاصبر لها
الله حسبي وحده وكفاني
إذا ما رماك الدهر يوماً بنكبة
فهيء له صبراً ووسع له صدراً
لأن تصاريف الزمان كثيرة
فيوماً ترى عسراً و يوماً ترى يسراً
وما الدهر والأيام إلا تصرف
وما العيش إلا حيرة ونكوب

അതിന് നാം ചെയ്യേണ്ടത് അല്ലാഹുവിന്റെ ചെറുതലത്തിൽ അടിയുറച്ച് വിശ്വസിച്ചു ക്ഷമ കൈകൊള്ളലാണ്.

HADIA CSE Khutba Notes (2.6.2017)

നോമ്പ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് (രണ്ട്)

عن انس بن مالك عن النبي صلى الله عليه و سلم: "إِنَّ عِظَمَ الْجَزَاءِ مَعَ عِظَمِ الْبَلَاءِ وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا وَمَنْ سَخِطَ فَلَهُ السَّخَطُ" (ترمذي) عن أبي موسى الأشعري قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : « الصبر رضا » (ديلمي) إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَتَصَدِيقُهُ بِهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ قَالَ أُرِيدُ أَهْوَنَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ السَّمَاخَةُ وَالصَّبْرُ قَالَ أُرِيدُ أَهْوَنَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا تَتَّبِعِهِمُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي شَيْءٍ فَضَى لَكَ بِهِ (احمد) قال أبو الدرداء رضي الله عنه : إن الله إذا قضى قضاء أحب أن يرضى به.

قلم القضاء جرى بكل مكون

يا صاحب الأحزان ماذا تحزن !

إن كان سخطك ليس يجلب راحة

فرضاك بالبلوى أحق و أحسن

ബുതുബ നോട്ട്സ്

HADIA Centre for Social Excellence
Panakkad, Pattarkadavu P.O
Malappuram DT, Kerala -676519

csehadia@gmail.com | www.hadia.in

For any clarification: Mob: 9496445823